

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

12. De obligatis ad diuinum officium persoluendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Erat enim dies in alias quatuor quartas diuisus, & in prima primæ quartæ dicebatur Prima: in principio Secundæ Tertie in principio tertie, Sexta. Quando erat iam merides dicebatur Sextam, & Primam, dicebatur sacrum solenne. Post prandium Nona, post Nonam Vesperæ, & Completorium, cum iam erat nox. Et sic totus dies in diuinis laudibus agebatur. Significat autem istæ septem horæ Christi passionem. Matutina significat, cum in horro fuit à Iudæis comprehensus, & ligatus. Prima, cum in domo Caiphæ fuit alapis caesus, & scouris scedatus. Tertia, cum fuit lata mortis sententia. Sexta, cum cruci affixus. Nona, cum mortuus, & eius latus lancea aperiret. Vesperæ, cum depositus de cruce. Completorium, cum repositus in sepulchro. Quæ omnia antiqui his versibus, vti in memoria in hæcant, descriperunt.

*Matutina ligat Christum, qui crimina purgat,
Prima replet sputis, dat causam Tertia mortis.
Sexta cruci nequit latus eius Nona bipertit.
Vespera deponit, tumulo Completa reponit.*

De obligatis ad diuinum officium persoluendum.

CAPVT XII.

Quatuor sunt genera personarum, quæ tenentur officium persolvere: clerici, beneficiati, monachi, moniales. De singulis per se oportet tractare.

In primis, Non quilibet clericus tenetur recitare diuinum officium, nisi sit subdiaconus, vel diaconus, vel Sacerdos, cum si beneficium non habeant, e. dolentes de celebr. miss. Quoties in minoribus est constitutus, neque beneficium habet, tenetur recitare horas canonicas; quamuis Panorm. ca. de celebr. miss. nu. 6. contrarium sentiat, ac communis opinio, respicere faretur, contrarium docet, quæ est tenenda, cum non sit tex. aut ratio, quæ faueat Panorm. & consuetudo facit pro communi opinione.

Secundo, recitare tenentur, qui beneficium habent ecclesiasticum, etiam si clerici simplices sint, & solam tonsuram primam habeant: ita habetur d. 42. can. fin. & Panorm. ca. dolentes, de celebr. miss. n. 4. affirmat in eo omnes conuenire. Per beneficium autem intelligo quemcumque redditum ecclesiæ

ficium

ficum, qui habetur sub titulo clericali, nimirum, qui non potest nisi clericis dari. Vnde non solum obligantur, qui curata habent beneficia, aut simplicia, sed etiam qui habent præstimonialia, & patrimonialia, quia hæc sunt tituli clericali. Qui tamen habent pensiones, aut alios redditus ecclesiasticos, qui etiam secularibus conceduntur, non tenentur hoc vinculo. Aduertendum tamen est, quod aliter obligantur simplices clerici ad recitandum, aliter beneficiati, siue sint in maiori ordine constituti, siue non. Simples enim clerici omittentes absque legitima causa officium vno tantum die, vel aliquam horam, vel totum, peccant mortaliter; ad nullam tamen obligantur restitutionem faciendam. Qui vero beneficiati sunt, & mortaliter peccant, & ad restitutionem aliquam redditus percepti tenentur, Concil. Lateran. sub Leone sess. 9. §. statuiimus. Nauar. c. 25. num. 122. Tab. verb. beneficium 11. Quæ restitutio consistit in aliquibus dictis.

Primum sit, iuxta decretum Concilij Lateranensis, cuius tenor est: nullus, ante sex menses primos beneficij habiti, tenetur ad restitutionem, quamuis non recitet. Explico: confertur alicui aliquod beneficium, quodcumque sit, sub titulo clericali, si non recitat per sex menses primos, mortaliter quidem, & multipliciter in singularum horarum omissione peccat, ad nullam tamen obligatur restitutionem.

Secundum dictum sit, transactis sex mensibus, siue in eis recitauerit, siue non, in posterum obligatur ad restitutionem, nisi recitet, non quidem omnium fructuum correspondentium pro diebus, vel tempore omissionis, sed pro aliqua parte. Explico: aliquis habet redditus trecentorum sexaginta aureorum, singulis diebus aureus respondet, prætermittit vnum diem officij, iste non tenetur ad restitutionem vnus aurei: vel si prætermittit vnam horam, non tenetur ad restitutionem septime partis aurei; hoc enim esset, si totus redditus daretur pro officio: sed non sic est: datur enim etiam pro alijs ministerijs ecclesiarum, & pro sacrificijs; vnde vna pars obuenit pro officio, hæc restituenda est, non est autem taxata: credo tamen, non esse minorem tertia parte.

Tertium dictum est, ex eodem concilio, quod ista restitutio est facienda vni duorum, aut fabricis ecclesiarum; quarum beneficia possident, aut pauperibus. Vnde fit, quod possit aliquando accidere, vt ille, qui tenetur restituere, sit aliquis pauper, vt meritò possit ei ecclesia conferri, tunc iudicio cōfesso-

ris posset iste sibi referuare; dummodo tamen iste occasio non sumat vacandi ab officio. Vna tamen hic est notanda exceptio, quod quando restitutio est distributionum, quas canonici, vel beneficiati ex ministerio, vel choro habent, tunc restitutio debet fieri, nisi ipsis canonicis, vel beneficiatis, qui officio interfuert, inter quos solent tales redditus distribui: nam quando res habet certum dominum, non debet reddi pauperibus. Idemque dicendum est de redditu canonicatus vltra distributiones; qui sumitur ex communi massa, quæ solet intra canonicos diuidi: denique quædo redditus sunt ex aliquo communi sumptu, qui solet in plures diuidi magis, vel minus, prout illa massa maior vel minor est, tunc restitutio ipsis etiam beneficiatis, vel canonicis facienda est.

Quartum dictum est: non quotiescumque aliquis mortaliter peccat circa officium soluendum, obligatur ad restitutionem. Verbi gratia, si recitet absque aduertentia, ita ut non abuertere, mortaliter peccat, non tamen tenetur restituere. In choro etiam potest ita confabulari cum alijs, & immodestus esse, ut peccet, non tamen tenetur restituere; dummodo tamen non prætermittat officium. Vbi notare oportet circa eos, qui tarde ingrediuntur chorum, & tamen accipiunt distributiones, quod si isti aliqua rationabili causa id faciunt, idque ratio, non tenentur: quod si absque vlla causa id faciunt, vel frequenter faciunt, non excusantur; dummodo tamen sit omni iustitiam cuius partis notabilis officij.

Tertium genus eorum, qui recitare tenentur, sunt monachi, seu religiosi: hi, licet non sint in maiori constituti ordine, obligantur officio: & quamuis non sit de hoc vllus canonicus, ait Sor. lib. 10. de inst. q. 5. art. 3. communis tamen opinio tenet, ipsum obligari propter consuetudinem. Per monachum tamen siue religiosum intelligere oportet professum, & cuius est choro deputatus: nouitij enim non tenentur secundum opinionem communem: & conuersi, siue laici, ut vocant, qui sunt ad ministeria corporis deputati, licet professi sint, non tenentur. huiusmodi sunt Iesuata, & illi, qui ex instituto non tenentur ad officium hoc: quamuis Tabi. verb. hora, §. 8. tenentur oppositum, probabilius tamen est primum, cum ad chorum non obligentur.

Quartum genus est Monialium: hæ enim tenentur ad officium secundum omnes, sicut monachi.